

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว21101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เรื่อง การขยายพันธุ์ของพืชดอก

ครูผู้สอน

ครูอลงกรณ์

สุวรรณเพชร

ครูวรกันต์

รักพงษ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การดำรงชีวิตของพืช

การขยายพันธุ์ ของพืชดอก

จุดประสงค์การเรียนรู้

เลือกวิธีการ การขยายพันธุ์พืช
ให้เหมาะสมกับความต้องการของมนุษย์

จุดประสงค์การเรียนรู้

อธิบายความสำคัญของเทคโนโลยี
การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช เพื่อการ
ใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ

ช่วง

ดูให้ดี

มีก็อย่าง

ดูให้ตมมิกอย่าง

คำถามชวนคิด

ปริมาณอาหารที่นักเรียนทั้งห้องรับประทาน
ใน 1 วัน ถึง 1 ปี รวมถึงปริมาณอาหารที่ครอบครัว
และชุมชนต้องรับประทานมีปริมาณมากเท่าไร

คำถามชวนคิด

ต้องปลูกพืชผัก ผลไม้เท่าไร
จึงจะพอเลี้ยงทุกคนในชุมชนของนักเรียนได้

คำถามชวนคิด

จากความรู้เรื่อง การสืบพันธุ์ของพืชดอก
แบบอาศัยเพศและไม่อาศัยเพศ
เราสามารถเพิ่มจำนวนพืชที่ต้องการได้
จาก**ส่วนใดบ้าง**

แนวคำตอบ

เมล็ด ราก ลำต้น

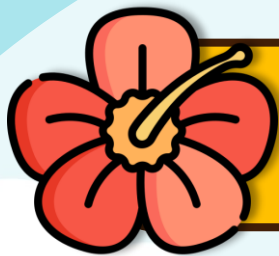
เหง้า หัว ไทล ใบ

คำถามชวนคิด

เราจะเลือกวิธีการขยายพันธุ์พืช
เพื่อเพิ่มจำนวนพืชที่เราต้องการได้อย่างไร

กิจกรรมที่ 1

เลือกวิธีการขยายพันธุ์พืช

อย่างไรให้เหมาะสม

ใบกิจกรรมที่ 1

เลือกวิธีการขยายพันธุ์พืช อย่างไรให้เหมาะสม

สามารถดาวน์โหลดใบความรู้และใบงานได้ที่ www.dltv.ac.th

ใบกิจกรรมที่ 1

เลือกวิธีการขยายพันธุ์พืชอย่างไรให้เหมาะสม

จุดประสงค์

1. เปรียบเทียบข้อดีและข้อจำกัดของการขยายพันธุ์พืชโดยวิธีต่าง ๆ
2. อธิบายวิธีการขยายพันธุ์พืชดอกที่สนใจในรูปแบบแผนภาพ

วัสดุและอุปกรณ์

-

ใบ้ วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. สํารวจและรวบรวมข้อมูลวิธีการขยายพันธุ์พืชในชุมชนท้องถิ่น
2. สืบค้นและรวบรวมข้อมูลวิธีการขยายพันธุ์ต่าง ๆ เช่น เพาะเมล็ด ปักชำ ลิดตา ตอกิ่ง ทาบกิ่ง ตอนกิ่ง และเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
3. อภิปราย เปรียบเทียบข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการขยายพันธุ์พืชโดยวิธีต่าง ๆ และบันทึกผล
4. เลือกพืชดอกที่สนใจขยายพันธุ์ 1 ชนิด เลือกวิธีการขยายพันธุ์ที่เหมาะสมกับพืชดอกที่เลือกมา 1 วิธี สืบค้นวิธีการขยายพันธุ์ของพืชดอกที่เลือก จัดลำดับวิธีการขยายพันธุ์โดยใช้แผนภาพ บันทึกผล และนำเสนอ

ใบงานที่ 1

เลือกวิธีการขยายพันธุ์พืชอย่างไรให้เหมาะสม

ใบงานที่ 1 เลือกวิธีการขยายพันธุ์ของต้นไม้ที่เหมาะสม

คำชี้แจง
ไม่มีฉันทิบัตรผู้ดูแลการทำงาน เมื่อคุณทำจนเสร็จกิจกรรม

บันทึกผลการทำกิจกรรม
ตาราง วิธีการขยายพันธุ์พืช ชนิดและชื่อคำของวิธีการขยายพันธุ์สัตว์มีถิ่นอาศัย

วิธีการขยายพันธุ์พืช	ขั้นตอน	ข้อดี	ข้อจำกัด	สัตว์ป่าประจำถิ่น
เพาะเมล็ด				
ปักชำ				
ตอนกิ่ง				

40 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ปีที่ 1) วิชาวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง) | ๑๓๒ หน้า | ๑๖๖ หน้า |

วิธีการขยายพันธุ์พืช	ขั้นตอน	ข้อดี	ข้อจำกัด	สัตว์ป่าประจำถิ่น	
เพาะเมล็ด					
ปักชำ					
ตอนกิ่ง					

41 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ปีที่ 1) วิชาวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง) | ๑๓๒ หน้า | ๑๖๖ หน้า |

การขยายพันธุ์ที่แนะนำสำหรับพืชชนิดนี้

ชนิดของพืช คือ _____

วิธีการขยายพันธุ์ที่ใช้เป็น คือ _____

เหตุผลในการเลือกใช้วิธีขยายพันธุ์ที่แนะนำคือ _____

แนะนำชื่อสัตว์ป่าประจำถิ่น _____

42 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ปีที่ 1) วิชาวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง) | ๑๓๒ หน้า | ๑๖๖ หน้า |

คำแนะเชิงการบรรณ

1. การขยายพันธุ์พืชที่แนะนำให้ใช้คือ _____ และชื่อสัตว์ป่าประจำถิ่น _____
2. การขยายพันธุ์พืชที่แนะนำให้ใช้คือ _____ และชื่อสัตว์ป่าประจำถิ่น _____
3. เราสามารถใช้ความรู้ที่ได้จากการทดลองมาอธิบายถึงข้อดีข้อเสียของการขยายพันธุ์พืช _____
4. การแนะนำให้ใช้วิธีขยายพันธุ์ที่แนะนำไว้กับพืชชนิดอื่นได้หรือไม่ _____
5. การแนะนำให้ใช้วิธีการขยายพันธุ์ที่แนะนำไว้กับพืชชนิดอื่นได้หรือไม่ _____
6. ข้อวิจารณ์ ข้อปฏิบัติที่แนะนำ _____

43 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับเด็กชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ปีที่ 1) วิชาวิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง) | ๑๓๒ หน้า | ๑๖๖ หน้า |

ใบความรู้ที่ 1

การขยายพันธุ์พืช

ใบความรู้ที่ 1 การขยายพันธุ์พืช

มนุษย์มีความรู้วิธีการสืบพันธุ์แบบอาศัยเพศและไม่อาศัยเพศมาใช้ในการขยายพันธุ์พืชเพื่อให้ได้จำนวนมากขึ้นเพื่อสร้างความอุดมการ การขยายพันธุ์พืชมีหลายวิธี แต่วิธีที่นิยมที่สุดคือ วิธีเมล็ดซึ่งได้แก่การผสมเกสร พืชและสัตว์สามารถขยายพันธุ์ได้โดยการสืบ 1 วิธี แต่วิธีหลายชนิดก็สามารถขยายพันธุ์ได้หลายวิธี จึงควรรู้วิธีการขยายพันธุ์ให้เหมาะสมกับชนิดของพืชเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

วิธีการขยายพันธุ์ที่ง่ายที่สุดคือการใช้การสืบพันธุ์แบบอาศัยเพศ คือ การผสมเกสร โดยนำเมล็ดจากพืชในฤดูต่าง ๆ ดังภาพที่ 1 ในการขยายพันธุ์ด้วยวิธีนี้ไม่ยุ่งยาก มีต้นทุนต่ำและใช้ระยะเวลาสั้น เหมาะกับพืชที่โตง่ายและมีปริมาณมาก และเป็นที่ที่ที่นิยมใช้มากที่สุดของเกษตรกร อย่างไรก็ตาม การสืบพันธุ์ที่อาศัยเพศสามารถขยายพันธุ์จากต้นเดียวที่ได้จากการผสมเกสรเพียงต้นเดียว แต่อาจมีลักษณะบางอย่างแตกต่างไปจากต้นพ่อแม่ พืชที่นิยมขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด เช่น พริก มะเขือ ข้าว ข้าวโพด มะละกอ ฝรั่ง มะเขือเทศ

ภาพที่ 1 การเพาะเมล็ด

พืชบางชนิดมีข้อได้เปรียบในการขยายพันธุ์โดยใช้วิธีพิเศษ เช่น สร้างเมล็ดดกและลอยน้ำ หรือต้นเดียวจากเมล็ดเจริญเติบโตช้า มนุษย์จึงใช้วิธีการอื่นกับการสืบพันธุ์แบบอาศัยเพศ ในการขยายพันธุ์พืชเหล่านี้ โดยขยายพันธุ์จากส่วนอื่น ๆ เช่น ราก ลำต้น ซึ่งวิธีการขยายพันธุ์หลายวิธี เช่น การตอนกิ่ง การปักชำ การติดตา การกรอกราก การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

การปักชำสามารถทำได้โดยการตัดกิ่งมาปักลงในดินปลูก ดังภาพที่ 2 ซึ่งเป็นวิธีที่กระทำกันที่สร้างรากพิเศษขึ้นมาและดูแลอาหาร ทำให้ส่วนยอดเจริญเติบโตต่อไป การปักชำคือตัดกิ่งหรือลำต้นที่ ง่ายและสะดวกของวิธีที่ง่ายที่สุดวิธีหนึ่งซึ่งใช้เพื่อขยายพันธุ์และเก็บเกี่ยวได้ สามารถทำได้กับพืชเกือบทุกชนิด ยกเว้นพืชบางชนิด และที่ตัดยอด เช่น ฝรั่ง มะม่วง รวมทั้งพืชที่มีลำต้นหรือกิ่งก้านที่แตกกิ่งก้านได้ไม่ประปราย เช่น ไม้พรวน สตรองโมนี บลูมอสก้า นอกจากนี้พืชบางชนิดสามารถใช้ส่วนอื่นในการปักชำได้ เช่น ต้นกล้วยใช้ใบในการปักชำ สาก พลับ พืชบางชนิดสามารถใช้รากในการปักชำ

ภาพที่ 2 การปักชำ

ภาพที่ 3 การตอนกิ่ง
ที่มา: นาสาวกาศศิริรักษ์ และนิติ

การตอนกิ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้กระตุ้นให้พืชสร้างรากพิเศษขึ้นมาบนต้นแม่ ดังภาพที่ 3 ทำโดยหั่นเปลือกและขูดเนื้อเยื่อชั้นนอกของพืชออกและพันด้วยพลาสติกหรือวัสดุอื่นที่เรียกว่า ดุ้นตอน ส่วนที่อยู่เหนือรอยหั่นจึงขูดไว้ด้วยมีดจนจะสร้างรากพิเศษออกมา วิธีนี้เหมาะกับการขยายพันธุ์พืชที่ไม่ค่อยมีกิ่งที่ใหม่แตก เช่น ชมพู สมุนไพร กล้วยน้ำว้า นอกจากนี้ยังสามารถตอนกิ่งเพื่อมีข้อจัดเช่น เช่น ไม้เงินตา โดยนำข้อหรือส่วนยอดมาติดต่อกับต้นแม่ที่ปัก บริเวณข้อของพืชจะสร้างรากพิเศษออกมาได้

การทาบกิ่ง ตัดกิ่ง และติดตา เป็นวิธีที่ทำได้โดยการเพิ่มจำนวนและเจริญเติบโตของพืชต้นเดิม โดยการนำเนื้อเยื่อของพืชที่เชื่อมกับระบบท่อน้ำใน พืชสามารถถ่ายโอนน้ำ ธาตุอาหาร และอาหารระหว่างกันได้ ส่วนใหญ่ทำกับพืชที่ขยายพันธุ์ด้วยวิธีนี้ทาง หรือติดกิ่งทำได้ด้วยตนเอง เช่นมะพร้าว ทนทานต่อโรคที่ก่อให้เกิดโรคและแมลงต่างไปจากเดิม เช่น โรคกลากยาลิ้นดำและอื่นๆ

การทาบกิ่ง เป็นการนำกิ่งของต้นพืชที่ต้องการเพิ่มจำนวนไปทาบกับต้นเดิมที่มีระบบท่อน้ำและอาหารที่เชื่อมต่อกัน ดังภาพที่ 4 เนื้อเยื่อของระบบท่อน้ำและอาหารจะงอกมาเชื่อมกับต้นเดิมเป็นพืชต้นเดียว พืชที่มีผลขนาดใหญ่ เช่น กล้วยน้ำว้า มะม่วง

การต่อกิ่งหรือการเชื่อมยอด เป็นการนำกิ่งของพืชที่ต้องการขยายพันธุ์มาเชื่อมกับต้นเดิมที่โตแล้ว ดังภาพที่ 5 พืชที่มีผลขนาดเล็ก เช่น ชมพู ชมพูแดง แตงกวา แตงเทศ

การติดตา เป็นการนำกิ่งของต้นพืชที่ต้องการขยายพันธุ์มาติดกับต้นแม่ ดังภาพที่ 6 วิธีการนี้ทำได้กับพืชที่มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม เช่น โรคกลากยาลิ้นดำและอื่นๆ พืชที่นิยมติดตา เช่น เชื้อเต่า กุหลาบ

ภาพที่ 4 การทาบกิ่ง

ภาพที่ 5 การต่อกิ่งหรือเชื่อมยอด
ที่มา: นาสาวกาศศิริรักษ์ สุนทรประเสริฐ

ภาพที่ 6 การติดตา

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช (plant tissue culture) เป็นการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชในการขยายพันธุ์พืชในวิธีที่มีประสิทธิภาพสูง โดยนำส่วนของพืชที่มีเนื้อเยื่อที่สามารถเจริญเติบโตได้ เช่น ลำต้น ยอด ตา กิ่งยอดตอนไปทำเป็น ต้นอ่อน หน่อ เยื่อแก้ว มาเพาะเลี้ยงบนสารอาหารเหลวที่มีธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตและช่วยปรับเป็นพืชที่สมบูรณ์ มีราก และราก จะเพาะปลูกในสภาพธรรมชาติ ดังภาพที่ 8 การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อสามารถผลิตต้นพืชได้ปริมาณมากในระยะเวลาที่รวดเร็ว มีต้นทุนต่ำ และผลิตได้มากจน สามารถใช้เพื่อผลิตต้นพืชที่ปลอดโรคและแมลงศัตรูพืชได้เป็นอย่างดีในการขยายพันธุ์พืชบางชนิด เช่น กล้วย ฝรั่งน้ำ เป็นต้น

เนื่องจากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อสามารถผลิตพืชได้จำนวนมากในเวลาที่ใช้รวดเร็ว และสามารถนำเนื้อเยื่อจากบางส่วนของพืชที่เพาะเลี้ยงได้ ไปประยุกต์ใช้ในการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเพื่อใช้ทำเป็นรูปถ่ายในทางวิทยาศาสตร์ เช่น การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเพื่อศึกษาถึงผลของยาพิษจากพืช โดยการนำพืชที่เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และ แผลจากแผลที่สมบรูณ์ต่าง ๆ มาเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเพื่อศึกษาผลกระทบจากพืชที่ผู้วิจัย โดยนำปลูกขยายพันธุ์พืชที่เพาะเลี้ยงได้ไปรวมกับพืชที่เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อที่ต้นแม่และเก็บเกี่ยวพืชระหว่างประเทศ ซึ่งการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อในบางกรณีจำเป็นต้องใช้การดูแลที่พิถีพิถันจึงจะได้ต้นที่เป็นต้นที่สมบูรณ์ที่นำมาปลูกต่อไปยังประเทศไทย เช่น การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อผลิตต้นกล้วยน้ำว้าและต้นกล้วย

ภาพที่ 7 การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

ภาพที่ 8 ต้นอ่อนที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

สามารถดาวน์โหลดใบความรู้และใบงานได้ที่ www.dltv.ac.th

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

วิธีการดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

วิธีการขยายพันธุ์พืชมีอะไรบ้าง

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

การเลือกวิธีการขยายพันธุ์พืช
ให้เหมาะสม

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

กิจกรรมนี้มีจุดประสงค์อะไร

เปรียบเทียบข้อดีและข้อจำกัด
ของการขยายพันธุ์พืชโดยวิธีต่าง ๆ
และอธิบายวิธีการขยายพันธุ์พืชดอก
ที่สนใจ

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

วิธีการดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

วิธีการดำเนินกิจกรรม

สำรวจและรวบรวมข้อมูลวิธีการขยายพันธุ์พืชในชุมชนท้องถิ่น

ใบความรู้ 1 การขยายพันธุ์

การขยายพันธุ์เป็นการสืบพันธุ์ของพืชและสัตว์เพื่อเพิ่มจำนวนของสิ่งมีชีวิตในรุ่นถัดไป การขยายพันธุ์ของพืชสามารถทำได้โดยธรรมชาติและโดยมนุษย์

การขยายพันธุ์โดยธรรมชาติเป็นการขยายพันธุ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องอาศัยการช่วยเหลือจากมนุษย์ การขยายพันธุ์โดยธรรมชาติสามารถทำได้โดยธรรมชาติและโดยมนุษย์

การขยายพันธุ์โดยมนุษย์เป็นการขยายพันธุ์ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยการช่วยเหลือจากมนุษย์ การขยายพันธุ์โดยมนุษย์สามารถทำได้โดยธรรมชาติและโดยมนุษย์

ภาพที่ 1 การขยายพันธุ์พืช

ภาพที่ 2 การขยายพันธุ์พืช

ภาพที่ 3 การขยายพันธุ์พืช

ภาพที่ 4 การขยายพันธุ์พืช

ภาพที่ 5 การขยายพันธุ์พืช

ใบความรู้ 2 การขยายพันธุ์พืช

การขยายพันธุ์พืชเป็นการสืบพันธุ์ของพืชเพื่อเพิ่มจำนวนของสิ่งมีชีวิตในรุ่นถัดไป การขยายพันธุ์ของพืชสามารถทำได้โดยธรรมชาติและโดยมนุษย์

การขยายพันธุ์โดยธรรมชาติเป็นการขยายพันธุ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องอาศัยการช่วยเหลือจากมนุษย์ การขยายพันธุ์โดยธรรมชาติสามารถทำได้โดยธรรมชาติและโดยมนุษย์

การขยายพันธุ์โดยมนุษย์เป็นการขยายพันธุ์ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยการช่วยเหลือจากมนุษย์ การขยายพันธุ์โดยมนุษย์สามารถทำได้โดยธรรมชาติและโดยมนุษย์

ภาพที่ 6 การขยายพันธุ์พืช

ภาพที่ 7 การขยายพันธุ์พืช

ภาพที่ 8 การขยายพันธุ์พืช

ภาพที่ 9 การขยายพันธุ์พืช

ภาพที่ 10 การขยายพันธุ์พืช

ใบความรู้ 3 การขยายพันธุ์พืช

การขยายพันธุ์พืชเป็นการสืบพันธุ์ของพืชเพื่อเพิ่มจำนวนของสิ่งมีชีวิตในรุ่นถัดไป การขยายพันธุ์ของพืชสามารถทำได้โดยธรรมชาติและโดยมนุษย์

การขยายพันธุ์โดยธรรมชาติเป็นการขยายพันธุ์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องอาศัยการช่วยเหลือจากมนุษย์ การขยายพันธุ์โดยธรรมชาติสามารถทำได้โดยธรรมชาติและโดยมนุษย์

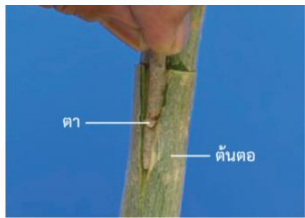
การขยายพันธุ์โดยมนุษย์เป็นการขยายพันธุ์ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยการช่วยเหลือจากมนุษย์ การขยายพันธุ์โดยมนุษย์สามารถทำได้โดยธรรมชาติและโดยมนุษย์

ภาพที่ 11 การขยายพันธุ์พืช

ภาพที่ 12 การขยายพันธุ์พืช

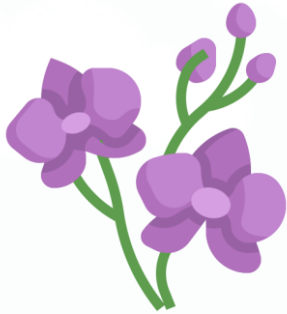
สืบค้นและรวบรวมข้อมูลวิธีการขยายพันธุ์ต่าง ๆ เช่น เพาะเมล็ด ตักชำ ติดตา ต่อกิ่ง ทาบกิ่ง ตอนกิ่ง และเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

วิธีการดำเนินงานกิจกรรม

อภิปราย เปรียบเทียบข้อดีและข้อจำกัดของวิธีการขยายพันธุ์พืช โดยวิธีต่าง ๆ และบันทึกผล

วิธีการดำเนินกิจกรรม

เลือกพืชดอกที่สนใจขยายพันธุ์ 1 ชนิด เลือกวิธีการขยายพันธุ์ที่เหมาะสม
กับพืชดอกที่เลือกมา 1 วิธี สืบค้นวิธีการขยายพันธุ์พืชของพืชดอกที่เลือก
จัดทำตัววิธีการขยายพันธุ์โดยใช้แผนภาพ บันทึกผลและนำเสนอ

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

วิธีการขยายพันธุ์พืชมีอะไรบ้าง

วิธีการขยายพันธุ์พืช

การเพาะเมล็ด

ตอนกิ่ง

ปักชำ

ทาบกิ่ง

ติดตา

เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

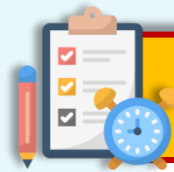
ต่อกิ่ง

ตารางบันทึกผลการทำกิจกรรม

ผลการทำกิจกรรม

วิธีการ ขยายพันธุ์พืช	ขั้นตอน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ตัวอย่างพืช
ปักชำ				

ผลการทำกิจกรรม

วิธีการ ขยายพันธุ์พืช	ขั้นตอน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ตัวอย่างพืช
...การเพาะเลี้ยง เนื้อเยื่อ				

ผลการทำกิจกรรม

การขยายพันธุ์ที่เหมาะสมกับพืชที่สนใจ

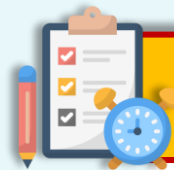
พืชที่สนใจ คือ .....

วิธีการขยายพันธุ์ที่เลือก คือ .....

เหตุผลในการตัดสินใจเลือกพืชและวิธีการขยายพันธุ์ คือ .....

.....

.....

ผลการทำกิจกรรม

แผนภาพขั้นตอนการขยายพันธุ์

คำถามท้ายกิจกรรม

คำถามท้ายกิจกรรม

การขยายพันธุ์พืช **วิธีใดบ้าง**
ที่เกี่ยวข้องกับการสืบพันธุ์แบบอาศัยเพศ
เพราะเหตุใด

คำถามท้ายกิจกรรม

การขยายพันธุ์พืชวิธีใดบ้าง

ที่ใช้หลักการคล้ายคลึงกัน และคล้ายคลึงกันอย่างไร

คำถามท้ายกิจกรรม

เพราะเหตุใดจึงต้องมีการนำเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
มาใช้ในการขยายพันธุ์พืช

คำถามท้ายกิจกรรม

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานอะไรได้บ้าง

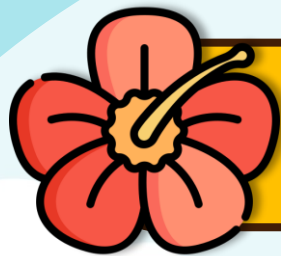
คำถามท้ายกิจกรรม

การเลือกใช้วิธีการขยายพันธุ์พืชควรคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง
เพราะเหตุใด

คำถามท้ายกิจกรรม

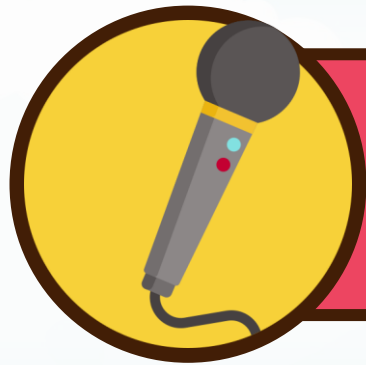
จากกิจกรรม
สรุปได้ว่าอย่างไร

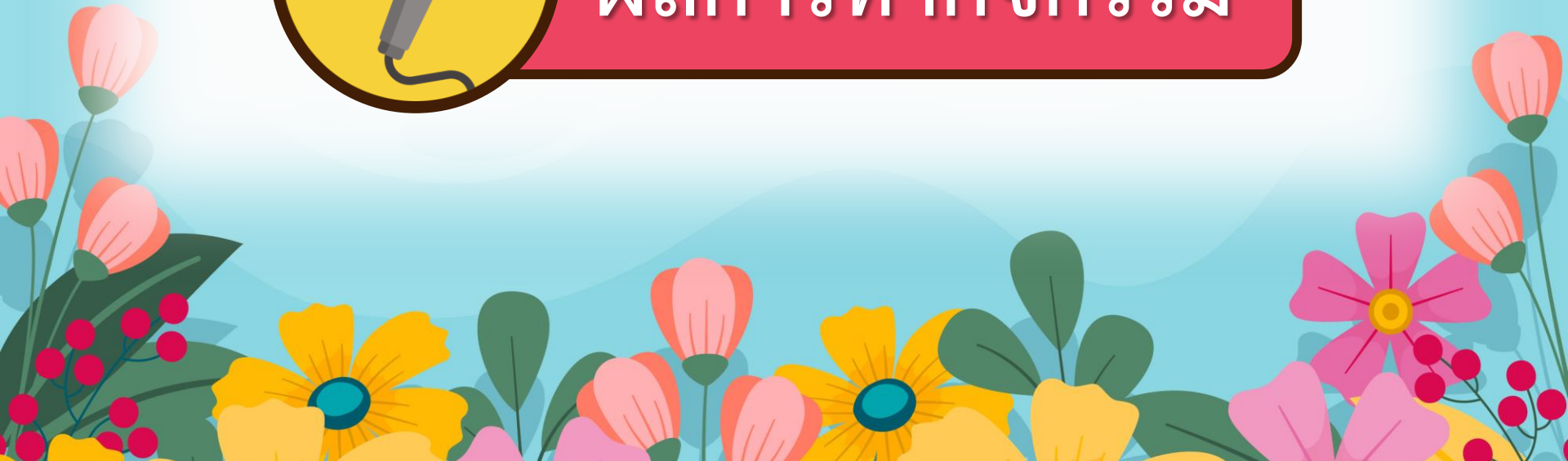
กิจกรรมที่ 1

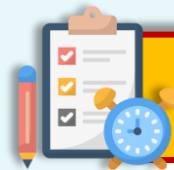
เลือกวิธีการขยายพันธุ์พืช

อย่างไรให้เหมาะสม

ผลการทำกิจกรรม

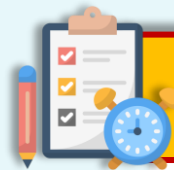
ผลการทำกิจกรรม

วิธีการ ขยายพันธุ์พืช	ขั้นตอน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ตัวอย่างพืช
เพาะเมล็ด	นำเมล็ดไปเพาะในดิน หรือวัสดุที่มีปัจจัย ครบถ้วนสำหรับการงอก หลังเมล็ดงอก รอให้ต้นกล้าแข็งแรง จึงนำไปปลูกใน กระถางหรือลงดิน	- วิธีการไม่ซับซ้อน - ใช้อุปกรณ์น้อย - ได้ต้นพืชที่มีราก แข็งแรง	- พืชต้นใหม่อาจมี ลักษณะบางอย่าง แตกต่างไปจากเดิม - พืชบางชนิดที่งอก จากเมล็ดจะเจริญ เติบโตช้า	พริก มะเขือ ข้าว ข้าวโพด มะละกอ ถั่ว

ผลการทำกิจกรรม

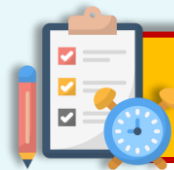
วิธีการขยายพันธุ์พืช	ขั้นตอน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ตัวอย่างพืช
ปักชำ	ตัดกิ่ง ใบ หรือรากมาปักลงในดินหรือวัสดุปลูก รดน้ำระยะหนึ่งจนส่วนที่ปักชำสร้างราก แล้วจึงนำไปปลูกต่อปักชำเป็นวิธีที่กระตุ้นให้ส่วนที่ตัดมาปักชำสร้างรากเพื่อดูดน้ำและธาตุอาหาร	<ul style="list-style-type: none"> - วิธีการไม่ซับซ้อน - ใช้อุปกรณ์น้อย - เป็นวิธีการที่รวดเร็ว - ได้พืชที่มีลักษณะเหมือนเดิม	<ul style="list-style-type: none"> - ต้นพืชไม่มีรากแก้ว - พืชขนาดเล็ก	กุหลาบ วาสนา ฝรั่ง มะนาว โหระพา สะระแหน่ เบญจมาศ ลิ้นมังกร

ผลการทำกิจกรรม

วิธีการขยายพันธุ์พืช	ขั้นตอน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ตัวอย่างพืช
.....ตอนกิ่ง.....	เลือกกิ่งที่สมบูรณ์ ควั่นกิ่งแล้วลอก เปลือกออก ขูดเนื้อเยื่อ ลำเลียงอาหารของพืช ออก และหุ้มด้วยขุย มะพร้าวที่มีความชื้น ที่เรียกว่า ตุ่มตอน ส่วนที่อยู่เหนือรอย ควั่นซึ่งหุ้มไว้ด้วยตุ่ม ตอนจะสร้างร่อออกมา	- ได้ต้นพืชที่มีลักษณะ ตามต้องการ - พืชเจริญเติบโตเร็ว	- ต้นพืชไม่มีรากแก้ว - เหมาะกับการ ขยายพันธุ์พืชที่มีเนื้อ ไม้ไม่แข็งมาก	ชะอม ส้มโอ มะนาว จำปี ฝรั่ง เฟื่องฟ้า ไม้ จันทน์ผา กุหลาบ ชบา ส้มจัด

ผลการทำกิจกรรม

วิธีการ ขยายพันธุ์พืช	ขั้นตอน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ตัวอย่างพืช
..... ทาบกิ่ง	นำต้นตอที่มีราก แข็งแรงบากให้เป็น รอยเว้าไปทาบกิ่ง พันธุ์ของพันธุ์ดี ที่ต้องการ	- ได้ต้นพืชที่มีราก แข็งแรง มีลักษณะ ที่ต้องการ	- ขนาดของต้นตอและ กิ่งพันธุ์ดีต้องใกล้เคียงกัน - ต้องระวังการติดเชื้อ การเกิดโรคเนื่องจาก ความไม่สะอาดของ อุปกรณ์ที่ใช้	มะม่วง มะขาม ขนุน

ผลการทำกิจกรรม

วิธีการ ขยายพันธุ์พืช	ขั้นตอน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ตัวอย่างพืช
ต่อกิ่ง.....	ตัดหรือบากกิ่งของต้น ต่อให้มีลักษณะเป็นลิ้ม แล้วนำกิ่งพันธุ์ดี ที่ต้องการเพิ่มจำนวน มาต่อบนรอยตัดหรือ รอยบากบนต้นต่อ	<ul style="list-style-type: none"> - ได้พืชต้นใหม่ที่มีราก แข็งแรง และมีลักษณะ พันธุ์ดีตามที่ต้องการ - พืชเจริญเติบโตเร็ว	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องระวังการติดเชื้อ การเกิดโรคเนื่องจาก ความไม่สะอาดของ อุปกรณ์ที่ใช้ - กิ่งพันธุ์ดีต้องมีตา มากกว่า 1 ตา	ชวนชม ขนุน เงาะ สาเก เฟื่องฟ้า มะม่วง

ผลการทำกิจกรรม

วิธีการขยายพันธุ์พืช	ขั้นตอน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ตัวอย่างพืช
.....ติดตาม.....	กรีดกิ่งของต้นตอออกเป็นรูปตัวที (T) นำส่วนตาของพืชต้นที่ต้องการขยายพันธุ์มาเสียบเข้าไปในส่วนของต้นตอที่กรีดไว้ พันส่วนที่ติดตามด้วยเทปพันกิ่ง รดน้ำระยะหนึ่งจนมีราก แล้วจึงนำไปปลูกต่อ	<ul style="list-style-type: none"> - วิธีการไม่ซับซ้อน - ใช้อุปกรณ์น้อย - ทำให้พืชมีหลายลักษณะบนต้นเดียว	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องระวังการติดเชื้อการเกิดโรคเนื่องจากความไม่สะอาดของอุปกรณ์ที่ใช้	เฟื่องฟ้า ขบา กุหลาบ

ผลการทำกิจกรรม

วิธีการ ขยายพันธุ์พืช	ขั้นตอน	ข้อดี	ข้อจำกัด	ตัวอย่างพืช
...การเพาะเลี้ยง เนื้อเยื่อ.....	นำส่วนของพืชที่มีเนื้อเยื่อเจริญ เช่น ตา ยอด ก้านช่อดอก มาเพาะเลี้ยงบนอาหาร สังเคราะห์ สูตรเฉพาะสำหรับ พืชแต่ละชนิดที่มีธาตุอาหาร ที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตและ ช่วยให้พืชเพิ่มจำนวนได้ภายใต้ สภาวะที่ควบคุมความสะอาด อุณหภูมิและแสง	- เพิ่มจำนวนพืชได้มาก ในเวลาที่รวดเร็ว - พืชมีลักษณะ ตามที่ต้องการ - พืชปลอดโรค - พืชมีขนาดสม่ำเสมอ ผลผลิตได้มาตรฐาน	- ต้องควบคุม ความสะอาด - ต้องควบคุมแสง และอุณหภูมิของ ห้องเพาะเลี้ยง - ใช้ความเชี่ยวชาญ ของผู้เพาะเลี้ยง - ต้นทุนสูงเนื่องจาก สารเคมีค่อนข้างแพง	พืชเศรษฐกิจ เช่น กล้วย กล้วยไม้สัก ปาล์ม

ผลการทำกิจกรรม

การขยายพันธุ์ที่เหมาะสมกับพืชที่สนใจ

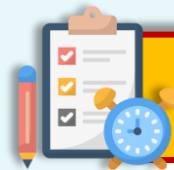
พืชที่สนใจ คือ .....

วิธีการขยายพันธุ์ที่เลือก คือ .....

เหตุผลในการตัดสินใจเลือกพืชและวิธีการขยายพันธุ์ คือ .....

.....

.....

ผลการทำกิจกรรม

แผนภาพขั้นตอนการขยายพันธุ์

คำถามท้ายกิจกรรม

คำถามท้ายกิจกรรม

การขยายพันธุ์พืช **วิธีใดบ้าง**
ที่เกี่ยวข้องกับการสืบพันธุ์แบบอาศัยเพศ
เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

การเพาะเมล็ด

เพราะเมล็ดเกิดจากการสืบพันธุ์แบบอาศัยเพศ

คำถามท้ายกิจกรรม

การขยายพันธุ์พืชวิธีใดบ้าง

ที่ใช้หลักการคล้ายคลึงกัน และคล้ายคลึงกันอย่างไร

แนวคำตอบ

การปักชำ การตอนกิ่ง

เป็นวิธีที่ทำให้เนื้อเยื่อของพืชขาด

และมีการกระตุ้นให้ส่วนที่ขาดสร้างราก

เพื่อดูดน้ำและธาตุอาหาร

แนวคำตอบ

การ**ทาบกิ่ง** **ติดตา** และ**ต่อกิ่ง**

เป็นการทำให้เนื้อเยื่อของพืชต้นตอและเนื้อเยื่อของกิ่งหรือตา
ที่นำมาต่อกันนั้น**ประสานติดกัน**

และทำให้พืชต้นใหม่สามารถลำเลียงน้ำ ธาตุอาหาร
และอาหารไปทั่วลำต้นได้

คำถามท้ายกิจกรรม

เพราะเหตุใดจึงต้องมีการนำเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
มาใช้ในการขยายพันธุ์พืช

แนวคำตอบ

เพราะพืชบางชนิดมีข้อจำกัดในการขยายพันธุ์ด้วยวิธีอื่น

เช่น สร้างเมล็ดน้อย ใช้เวลานานในการเจริญเติบโต

ส่วนการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อทำให้ได้พืชจำนวนมากในเวลาที่รวดเร็ว

คำถามท้ายกิจกรรม

การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานอะไรได้บ้าง

แนวคำตอบ

การปรับปรุงพันธุ์พืช การอนุรักษ์พันธุ์พืช และเภสัชวิทยา

คำถามท้ายกิจกรรม

การเลือกใช้วิธีการขยายพันธุ์พืชควรคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง
เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

การเลือกใช้วิธีขยายพันธุ์พืชควรคำนึงถึง
จำนวนพืชที่ต้องการ ลักษณะที่ต้องการ และชนิดของพืช

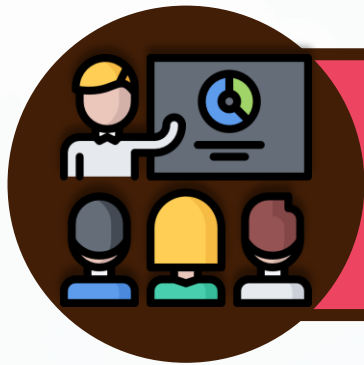
คำถามท้ายกิจกรรม

จากกิจกรรม
สรุปได้ว่าอย่างไร

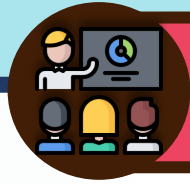

แนวคำตอบ

การขยายพันธุ์พืชเป็นการ**เพิ่มจำนวนพืช**ตามความต้องการของมนุษย์ ซึ่งการขยายพันธุ์พืชทำได้หลายวิธี มีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้อง**เลือกวิธีการขยายพันธุ์พืชให้เหมาะสมกับชนิดของพืช**

สรุปบทเรียน

สรุปบทเรียน

การขยายพันธุ์พืชมีหลายวิธี ได้แก่ การเพาะเมล็ด ตัดตา ปักชำ ต่อกิ่ง ทาบกิ่ง ตอนกิ่ง และเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ แต่ละวิธี มีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน การเลือกวิธีการขยายพันธุ์พืช จึงควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับชนิดของพืช ลักษณะของพืช และจำนวนต้นพืชที่ต้องการ

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

ธาตุอาหารของพืช (1)

รายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว21101

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบกิจกรรมที่ 1 ทำอย่างไรให้พืชเจริญเติบโตตามต้องการ
2. ใบงานที่ 1 ทำอย่างไรให้พืชเจริญเติบโตตามต้องการ
3. ใบความรู้ที่ 1 ธาตุอาหารของพืช

สามารถดาวน์โหลดใบความรู้และใบงานได้ที่

www.dltv.ac.th

